

H e m r i k L á s z l ó

Összjáték párducokkal

Kékpárduc
A Karkade Company előadása

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti
Múzeum, Budapest
2015. június 20.

A KARKADE COMPANY Kékpárduc című előadásának definiálására nem találtam jobb szót a kissé megkopott Gesamtkunstwerknél, melyhez releváns adalék a csoport létrehozóinak önmeghatározása, miszerint az „expanded cinema tárházával garázdálkodnak”. Wagner esztétikai kísérletei óta sok víz lefolyt a Rajnán, ugyanakkor a művészeti megnyilatkozások (és már régóta nemcsak a színházak) a folyamatosan változó technológiai és filozófiai keretrendszerek között szívesen alkalmazzák a többdimenziós, a különböző művészeti ágakat integráló stratégiákat. De nincs új a nap alatt, néhány ezer évvel ezelőtt a komplex mágikus rítusok teremtették meg a művészet fundamentumait.

KARKADE COMPANY
Kékpárduc, 2015. június 20., Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

A Révész László László által írt és rendezett darabban láthatunk egy videofilm, egyszerre hallhatunk és olvashatunk egy epikus szöveget, miközben RAFAEL BERNABEU szigorú, feszes zenéje, hangeffektjei szólnak, hogy aztán a film/történet időnként megszakadjon, és a filmben is feltűnő fiatalok a maguk valóságában jelenjenek meg a vászon előtt, s a viszonylag szűk színpadon artistagyakorlatokat végezzenek.

Talán ebből a leírásból is kitetszik az előadás összművészeti jellege, melynek originalitását leginkább a cirkuszművészeti elemek adják. Ez a tavalyi *Can* című előadásban is így volt, és ebben alighanem nagy szerepet játszik az újcirkusz (*nouveau cirque*) Magyarországon is egyre népszerűbb irányzata. De az integráció érvényesíti az adott hely kontextusát, amely most egy múzeum, illetve egy múzeum és egy koncertterem közti előadóterem, s végül, de nem utolsósorban magába épít egy korszerű, a kooperáción, a közös alkotó cselekvésen nyugvó pedagógiai gyakorlatot is. Az előadás szereplői, artistái még középiskolás lányok és fiúk vegyesen, akik nem egyszerűen megvalósítanak egy rendezői szándékot, hanem jelenlétükkel, reakcióikkal, ötleteikkel modifikálják is az előadást. Kell ennél több a frusztrációs falakkal kiépített világunkban? Sokat tesz a pedagógiai vonal érdekében DORSÁNSZKY ADRIEN projektstratéga és MURAINÉ SZAKÁTS ILDIKÓ, a KABOLÓ Mozgásművészeti Műhely vezetője.

A hagyományos műfaji keretek közül szívesen kilépő, s a műfajok között ingázó művészekről nyilván nem idegen, hogy immanens üzeneteiket esztétikai eszközrendszerrel realizálják, ugyanakkor különösebb pszichológiai jártasság nélkül tudható, hogy a „totális” alkotásokban számolni kell a figyelemmegosztó képességünk korlátozottságával. Azt hiszem, Révész Lászlónak és csapatának sikerült egyensúlyt tartani az előadás különböző komponensei között.

A performansz mindössze félóra hosszú, egy színházi felvonásnyi idő vagy annyi sem. Viszont annál intenzívebb, miközben alkotóelemei egyszerre feszítik és lazítják az előadást.

Az angolul felolvasott, egyenes vonalú történet magyar fordítása a vetített kép felső szélén fut, valahogy úgy, ahogy a szöveggönyv az operaszínpadok fölött. Először V.-vel ismerkedünk meg, aki épp Budára, a sötét ingatlan-bizniszben utazó főnökéhez tart, hogy az leossa neki következő feladatát. Egyedül itt érzek némi aránytévésztést. A prológ alapján alighanem elvárható lenne V. újabb felbukkanása a sztoriban. De innen a csetlő-botló, elszánt és elkötelezett, a mafia után kémkedő, gazdasági titkosrendőr, Klözó (alias Körmendi Zoltán) kerül a

KARCADE COMPANY
Kékpárduc, 2015. június 20., Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

középpontba. Klözö több soron bénázik, ezért nyomozása kudarcba fullad, persze, hogy a kollégák is cseszegetik, ráadásul a család sem nyújt számára menedéket. Ne várjon senki happy endet! Egy nevetséges karambolban végződik a történet. Klözö autójára kamionnyi kismalac zúdul.

A történetben fanyar módon talál egymásra a magyar színtér, a magyar antihős, az amerikai komédia-folyammal, és annak kulcsfigurájával, Clouseau-val. Univerzalizálás és lokalizáció. A szöveg aprólékos realizmusát költői nagyvonalúsággal ellentételezve a videófilm, amely csak jelzi a történet egyes epizódjait. A szomorú komédiát kissé elemeli földtől, éles peremeit lekerekíti. De a film legjellemzőbb vonása minden kétséget kizáróan a „párducot” átszínező kékség lesz, melyet az első képkockákon feloldódó pigment-morzsaáknak köszönhetünk.

A *Rózsaszín párduc* a pop kultúra közkedvelt termék-együttese, így a Peter Sellers és más neves sztár főszereplésével készített tizenegy játékfilm, az első film főcímeben látható Hawley Pratt és Friz Freleng által tervezett animáció, annak párduckarakterre és az abból kinövő rajzfilmsorozat, ahogy Henry Mancini sokat citált filmzenéje is. A rózsaszín most viszont kékre vált, mondjuk, Yves Klein metafizikus mélységeket sugalló kékjére, s a zene sem marad meg a könnyen dúdolható harmóniánál. Az előadás ide-oda mozog a pop és a magas művészet regiszterei között. (Klein 1962-ben halt meg, az első *Rózsaszín párduc* megszületése előtti évben.)

A történetet, s vele Klözö vesszőfutását az artisták mozgásgyakorlati szakítják meg, de szó sincs a pályára szaladó pom-pom lányok sekélyes magamutogatásáról. A filmszereplők megelevenednek, a produkció a valós művészi szintérré helyeződik át. És innen Klözö élete, lehetőségei és drámája csak egy nehezen verbalizálható szimbólumrendszerben tárgyasul. A néző szívesen elmélázna az összehangolt, harmonikus mozgássorokon, azok árnyjátékán, a gravitáció ellenében dolgozó kunsztokon, a máskor vicces vagy groteszk koreográfián, sőt a legszívesebben a fiatalok közékük vegyülne. De nem teheti, még nem, mert a zene dübörög, valaki még visszatartja, ott van valahol Klözö is – a pálya szélén. Hiszen ez az előadás azt feszegeti, azt is, gesamtkunstwerkstül, miként kötheti össze magát az individuum a közösséggel úgy, hogy ez a kapcsolat egyszerre legyen emberi és hatékony. Hajrá párducok, hajrá Klözö!

KARCADE COMPANY
Kékpárduc, 2015. június 20., Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum

R ó n a i - B a l á z s Z o l t á n

Csak tiszta forrásból

Szanyi Borbála bádogszobrairól

SZANYI BORBÁLA számos díjjal jutalmazott szobrászművész személyes számvetésként is felfogható dézsáiról szeretnék beszélni. Nem más apropóján, mint hogy megkapóak, illetve nem elhanyagolható a különlegességük a kortárs szobrászati-szcénában. Nyugodtan mondhatni, nem találni párjukat. Bádogszobrok a szoban forgó műalkotások, konkrétan régi idők házi kellékeinek, köznapi használati tárgyainak elvonatkoztatott, vagy inkább újraértelmezései, amik az alkotói szándék szerint a művész önnön, aktuális élethelyzetén való tünődésén túl nem csak mintegy felhívnak megtenni ugyanezt a magunkén, de nagyon finom, költői ábrázolásai is ennek a jelenségnek.

Szanyi sorozatokban gondolkodik általában, ez a (ha szabad ezt a kifejezést használnom) projekt, illetve ennek anyaga is egy sorozat része. Használt már ezen belül fát, vastag vaslemezt, most pedig bádogot. A művek a természettől az ipusztól át a teljesen személyes, háztartási környezetig sokféle világot idéznek meg, a konkrét kiállítóhelyet, a mű közvetlen, konkrét közegét, hordozóját is beleértve esetleg (pl. az *Ysa pur* című sorozat a Diósgyőri Vasgyárban, 2012–13). Összekötő motívumuk a csipke, amit a minőségi értelemben vett idő és az abban való nyomhagyás – sőt „nyomolvasás” szinonímjaként is használ a jelenlegi kollekcióban. Tartalmilag pedig a szakrális, transzcendens.

SZANYI BORBÁLA
Csendes napok I. III., 2013, 2014 (részlet)

